

O Slunečníku, Měsíčníku a Větrníku

Božena Němcová

Tato publikace byla zpracována aplikací eKNIHOVNA.cz. E-knihy zdarma ke stažení na www.eknihovna.cz.

Byl jednou jeden král a ten měl syna a tři dcery. Jednou stalo se, že jel s královnou na tři dni ze zámku; odevzdal tedy zámek a dcery synu a přikázal přísně, by žádných mrzutostí netropil, neboť věděl, že se rád se sestrami škádlí.

Sotva král však ze zámku paty vytáhl, zavejchl si princ Silomil a k sestrám pospíchal. Našel je v zahradě. „Milé holky!“ křičel na ně již zdaleka, „teď můžeme po tři dni hrát, jak dlouho budeme jen chtít. Já jsem králem a vy mě musíte poslouchat.“

„I kdo by s tebou hrál,“ ozvaly se na to jeho sestry, sličné to dívky, jako růžové poupátka. „Ty nám ubližuješ a nás zlobíš, nech nás raději samotny; my tě poslouchat nebudem.“

„Když mě nebudete poslouchat, nedostanete ani jíst ani pít, a dám vás zavřít do vašich pokojů, kde musíte zůstat, až se rodiče vrátí.“

„I počkej, ty ukrutníku!“ vzkřikly děvčata, „však my tě potrestáme.“

Nalámaly větvi, natrhaly květin a na bratra je házely; ten utíkal a opět je honil, a tak se škádlili, některou chvíli i opravdu hněvali až do večera.

„Co se člověk s těmi děvčaty nazlobí!“ řekl mladý místokrál, když si na lože lehal. Tu se otevře tiše okénko a kdosi zašeptá: „Abys se nemusel zítra s třemi zlobit, dej jednu mně.“

„I to se může snadno stát; kdožpak jsi?“ ptá se princ, který myslel, že s ním někdo žerty provádí.

„Já jsem král slunce a chci si tvou sestru za královnu vzít.“

„Tedy počkej chvíli, já ti ji přinesu. Bude to pro ni velká čest, když se tak mocnou královnou stane.“ I běžel do ložnice, kde nejstarší princezna spala, vzal ji do náručí, odnesl do svého pokoje a oknem ven ji položil. Princezna ale nepadla na zem. Slunečník, její ženich, vzal ji na své planoucí ramena a po zlatém mostě do slunečního paláce odnesl.

Ráno, když sestry vstaly, vypravoval jim Silomil, co se s jejich sestrou událo. Tu nastalo křiku a výhrůžek, že princovi až ouzko při tom bylo; celý den s ním ani nepromluvíly, jen když podvečer do svých pokojů odcházely, přitočila se starší sestra k bratrovi a šeptala mu: „Jestli přijde k tobě v noci zase ženich, nebudu ho zprázdnat.“

„Hleďme!“ pomyslel Silomil, „ani bych nebyl řekl, že budou sestrám ženichové tak po chuti; ráno dělaly, jako by na mne do smrti promluvit nechtěly, a teď ještě samy prosí.“

Vejda do svého pokoje lehl sice, ale usnout nemohl, neboť očekával nového ženicha. K půlnoci zaklepal zase někdo na okno a Silomil se hned ozval: „Kdo je?“

„Jsem král měsíce a žádám tvou sestru za manželku.“

„Počkej, počkej, hned pro ni dojdou.“ A odběhla pro sestru, snesl ji dolů a za okno položil. Měsíčník ji vzal do náručí a po stříbrných oblacích do svého měsíčního paláce ji donesl.

Ráno, když Silomil vstal, vypravoval to opuštěné sestře; ta plakala a hrozila mu hněvem otcovým. Ale když přišel večer, prosila také ona, by jí ženicha zaopatřil. Když tedy princ opět ulehl, zaklepal zase někdo silně na okno. „Jdete také pro jednu sestru?“ ptal se hned princ. „Jdu, jestli mně ji dáš.“

„A kdo jsi ty?“

„Já jsem král větrů.“

„Nu toť budu mít pořádné švagry,“ pomyslel u sebe Silomil a běžel pro tu nejmladší sestru. Když ji za okno položil, vzal ji větrník do náručí a sedl s ní do modrooblačového vozu, při němžto čtyry bujné koně zapřaženy byly. Jak král s nevěstou do něho sedl, vznesly se s nimi do povětří.

Druhý den, když se král s královnou z cesty vrátil, běžel mu princ naproti; i divil se král, proč nejdu s ním princezny, a ptal se Silomila, kde jsou?

„Milý otče,“ odpověděl ten, „já je všecy tři provdal.“ „Co to povídáš!“ vykřikli rodiče.

„Pravdu; jedna je nyní královnou slunce, druhá královnou měsíce a třetí královnou větrů.“ Tu začal princ povídat, jak se vše událo.

Když uslyšeli rodiče o velkém štěstí svých dcer, zmírnili hněv na syna a jedině to mu předstírali, že nečekal, až oni přijdou. Princovi se ale brzy po sestrách zastesklo; umínal si, že půjde do světa a že si také ženu vyhledá. Dlouho mu otec nechtěl dovolit, když se ale také královna za něho přimlouvala, nechal ho jít. Silomil si nabral

peněz, sedl na koně a pustil se do světa.

Jednou, když kolik dní už jezdil, přijel na zelenou louku, kde množství mrtvých těl leželo. I myslel si, co se to tam asi stalo, zdali tam jaká bitva byla, anebo co jiného? Jel dále a tu spatřil za malou horou nádherný zámek. To mu byla vítaná věc. S chutí tedy k němu hned zamířil. U otevřených vrat seděl stareček, který, když Silomil až k němu přijel, takto pravil: „Panáčku, vy jedete tak s chutí do toho zámku; což nevíte, že tam na vás smrt čeká?“

„Proč? Kdo bydlí v tom zámku?“

„Bydlí tam krásná princezna, která je tak silná, že celé vojsko přemůže; teprv ty dni se potýkala s jedním přemocným králem, který si ji buď po dobrém aneb po zlém za manželku vzít chtěl - ona ho ale jen pod tou výminkou za manžela přijmouti svolila, jestli ji přemůže. Což to bylo všecko platno, že se král i s celým vojskem proti ní postavil? Ona je přece všechny přemohla. Jak byste vy tedy se jí ubránil?“

„Nu ať je jakkoliv, zkusím to,“ odpověděl Silomil a pustil se do hradu. Ve dvoře slezl s koně a bez překážky vešel do zámku. V jednom pokoji, který byl nadmíru skvostný, viděl na stěně meč, an sám z pošvy vyskakoval. „Tyt musíš hrozně rád sekat,“ řekl Silomil, „a to se k sobě hodíme, pojď jen ke mně.“ To dořekl, vytáhl nepokojný meč z pošvy a strčil svůj na jeho místo.

Sotva to udělal, vyšla z vedlejšího pokoje překrásná panna, a vidouc tam neznámého, pravila hrdě k němu: „Jak se můžeš opovážít do mého zámku vkročit? Víš že ti smrt hrozí?“

Silomil zarazil se nad krásou její, aniž věděl, co mu byla řekla, teprv když slova svá opakovala, odpověděl jí: „A proč by mně smrt hrozila? Což bys ty, krásná panno, tak ukrutná býti mohla, že bys mě zabít chtěla?“

„Zabít tě nechci, ale ty se musíš se mnou potýkat; vyhraješ-li, jsem já tvým vězněm a tvé bude vše, co zde vidíš; pakli ne, musíš umřít.“

„Jsem spokojen,“ odpověděl princ, „vezmi tedy meč.“

Princezna přiskočila ke zdi a vytasíc meč z pošvy v horlivosti si ani nepovšimla, že to není její vlastní. Sotva se ale dotkla meče princova, byl její ve dví a z ruky jí vypadl.

„O běda!“ vzkřikla princezna, „nyní jsem tvým vězněm.“

„Nikoli,“ řekl Silomil, „ty jsi vítězkou a já tvým otrokem; čiň se mnou jak chceš, jen mě odtud nevyháněj.“

„To neudělám; tys tu nyní pánem, a já tě budu poslouchat.“

„Kdybys ti poroučet mohl, věděl bych, jaké rozkazy tobě dáti.“

„A jaké?“ ptala se princezna, ač dobře věděla, co dostane za odpověď.

„Abys mě milovala a za manžela pojala.“

„Ráda tvé poručení vyplním,“ řekla princezna a ruku mu podala, „neboť se mi líbíš; silného a udatného muže jsem si vždy přála, a tys mi dal důkaz udatenství.“

Pln radosti vyskočil Silomil a princezně ruce líbal; ta však pravila: „Dříve než svatba bude, musíš dovolit, abych na sedm dní ze zámku odjela.“

„A kam půjdeš?“

„To nesmím žádnému vyjevit. Zde máš klíče ode všech pokojů a skladů, co jich je v zámku; jen jedinou komoru, ku které tento zlatý klíček patří, nesmíš otevřít, chceš-li mě za ženu mít.“

Silomil vzal klíče a slíbil, že se do komory nepodívá; nato se s princeznou rozloučil a ona odešla. První den chodil princ po zániku, prohlížel zahrady, rozmlouval se sluhami a bavil se, až mu první den ušel. Druhý den se mu již více stýskalo a z dlouhé chvíle nemyslel na nic jiného než na milenčin zákaz. „Snad mě chtěla jen zkoušet,“ Mluvil sám k sobě a zlatý klíček pořád v ruce otáčel. „Co by tam také mohlo být, abych to jakožto nastávající manžel viděti nesměl? A vždyť to ani nepozná, třeba se tam podíval.“ Tak si to všetečný Silomil vymlouval, až konečně klíček odvázal a do komory šel. Když otevřel, spatřil tu rozpáleným řetězem ke zdi přikovaného člověka.

„Kdo jsi a co zde děláš?“ ptal se princ.

„Ach, prosím tě, pomoz mi odtud. Jsem král ohně; přemožen v bitvě s mocnou princeznou, jižto jsem si zamiloval, musel jsem se dát na útěk, když všickni lidé moji pobiti byli; ona mě však dohonila a zajatého tu přikovala.“

Silomilu nezdálo se býti radno ukovaného krále odvázat, že ale tak snažně prosil, aby mu jen na chvílku odlehčil,

smiloval se nad ním a řetěz mečem přefal. Král jsa na svobodě, ihned z pokoje zmizel. Tu se teprv Silomil ulekl; běžel honem do dvora a díval se, jestli by ho někde nespatriil, ale nadarmo.

S velikým strachem očekával nyní nevěstu, ale ta nepřicházela. Již minulo dvakrát sedm dní, a jí tu ještě nebylo! Tu viděl arci, že je zle a že se slova milénčina vyplní; nařikal a bědoval bez přestání, ale nebylo nic platno. I vzpomněl si na své švagry, že snad oni budou vědět, kde se octnula, a že mu k ní dopomohou. Hned tedy rozkázal, aby mu nejrychlejšího koně osedlali, a vyšvihna se na něj uháněl ze zámku. Nejdříve přišel ke slunečníku, a byv s radostí od sestry a od švagra uvítán, ptal se především, zdali ví o silné princezně?

„Milý brachu, to nevím. Možná však, že ví o ní druhý švagr tvůj, měsíčník; chceš-li, doprovodím tě k němu.“ Ochotně přijal Silomil ten návrh a slunečník ho na zlatých perutích ke švagru měsíčníku donesl.

„I vítáme tě, švagříčku; jakpak jsi sem zabloudil?“

„Ach, milý švagře, ztratila se mi nevěsta a já nevím, kde ji hledat, přicházím tedy k tobě na poradu. Slunečník mi nemohl dát zprávy, i myslím tedy, že snad ty o ní víš?“

„Milý hochu,“ odpověděl švagr po krátkém rozmyšlení; „já o ní také nevím, ale švagr větrník zná zajisté její stopu, neboť ten zafoukne do každého kouta. Chceš-li, donesu tě k němu.“

„Chceš-li být tak laskav, budu tomu rád.“

Zastavili se také u sestry, která Silomila s radostí objímala a na tisíceré věci se ho vyptávati počala. On ale pospíchal, nemaje stání, a švagra k odchodu pobízel. Zatím se slunečník zase domů vrátil a měsíčník Silomila na stříbrných oblacích k větrníku donesl. Právě stálo čtvero bujných koní u modrooblačového vozu zapřaženo, čekajíc na svého pána, když se Silomil k větrníkově palácu přihnal.

„I hle, hle, toť je švagr; copak tebe k nám vede?“ Tak se s podivením tázal větrník a na ženu zavolal, kteráž bratra s velikou radostí přivítala.

„Milý švagře, já bych tě prosil, kdybys mi o mé nevěstě, té silné princezně, pověděl; ona se mi ztratila, a ty prý jistě věděti budeš, kde je.“

„Ovšem že vím,“ odpověděl větrník, „ale co je ti to platno, když ji tamodtud nedostaneš?“

„A kde je?“

„Hluboko pod zemí v jednom ohnivém zámku přikována; muž ten, kterého jsi z řetězů odvázal, byl král, jehož ona přemohla; ten jsa na svobodě pustil se za ní, a když ji dohonil, vzal ji s sebou do svého ohnivého zámku a ze msty ji tam přikoval. Věř, že by se již dávno byla upekla, kdybych ji neochlazoval.“

„O tím trápením je moje neposlušnost jenom vinna!“ nařikal ubohý princ. „Což není žádných prostředků, jak bych ji tamodtud vysvobodil?“

„Ano, jen jediný; poslechni, já ti o něm povím. Ohnivý král má bystrého koně, který, kdybys i sto mil napřed byl, přece tě dohoní. Nebylo by tedy nic platno, kdybys i na nejčerstvějšího koně zasedl a nevěstu tamodtud unést chtěl. Král skočí na svého bystráka, zvedne se do povětří a v okamžení tě dostihne. Že by se vám pak ještě hůře vedlo, není pochybnosti. – Musíš tedy mít koně, který je rychlejší koně králova.“

„A kde takového dostanu?“

„Takového koně má jedna čarodějnice. Je však tuze zlá a mnoho lidí, kteří od ní něco žádali, o život již připravila. Nicméně můžeš se o to pokusit; já tě do jejího hradu donesu, a prve se ještě se slunečníkem a měsíčníkem stran tebe poradím. Zůstaň zatím u mé ženy.“

„Pojď, bratříčku, pojď, trochu se jídlem na cestu posilníš a přitom mně povíš, co dělá otec a matka,“ pravila sestra a vedla Silomila do palácu.

Větrník sedl do oblakového vozu, koně zatřásli lesklou hřívou, hrdě se vzpjali a letem pána svého odnášeli. Ještě Silomil svůj celý příběh sestře nedopověděl, a již byl větrník zase zpátky.

„S jakou jdeš?“ ptal se princ dychtivě.

„S dobrou; zde máš hůlku půl zlatou, půl stříbrnou, tu si schovej od nás na památku. Kdykoliv bys naší pomoci potřeboval, zastrč ji polovic do země, a my ti pomůžem. Věř a směle na nás spolehni, my ti nedáme zahynout.“

Rychle vzchopil se Silomil a se sestrou rozžehnav se ku králi do vozu vstoupil. Tři dni a tři noci jeli bez ustání, dříve než přijeli k údolí, kde čarodějnice bydlela. Tam se spustili dolů a král se švagrem se rozloučil. Bujní, posud

neunavení vranci zafrkali a již byli zase princovi s očí.

Zmužile kráčel tento k hradu, který stál mezi černými skalami. Místo zahrad byly okolo něho bahna a suchopáry, kde ani bodlák nerostl; místo zdí byl tu černý plot, na němž kolem dokola cosi nastrkáno bylo. Jak se ale zhrozil Silomil, když přijda blíže spatřil, že jsou to .samé člověčí lebky! Tu se otevrou vrata a naproti němu vyjde čarodějnice; místo vlasů se jí točily po skráních samé hádاتا, v očích jí seděly bazilišky, a když otevřela vpadlé bezzubé ústa, vykukovalo z nich hadí žíhadlo; nos měla jako orličí zobák, tváře skrabacené a bradu, která jako pahrbek vyčnívala, obrostlou rzavými vláskami. Na shrbeném těle visel šedivý rubáš, okolo něhož na místě pasu had se otáčel.

„Co zde hledáš?“ ptala se sípavým hlasem Silomila. „Chci k tobě clo služby,“ odpověděl, a dušička se v něm třásla, co mu asi ta ohyzda odpoví.

„Do služby, hni! Zdalipak víš, jaká je u mne služba?“ „To nevím, ale myslím, že u tebe vydržím.“

„U mne trvá služba jen tři dni a tři noci; kdo však mé rozkazy nevyplní, tomu se vede jako těm, jichž lebky zde vidíš.“ Přitom ukázala po strašlivém plotu kostnatým prstem, u něhož měla nehet na tři coule dlouhý. „A jakou mzdu žádáš?“

„Nic jiného než toho koníka, kterého máš schovaného.“

„Když to vykonáš, co ti poručím, máš ho mít,“ řekla stará a bazilišky jí v očích radostí poskakovaly, že zase jeden do tenat veběhl.

První den vedla ho do stáje, kde dvanáct železných hřebců stálo, a pravila k němu: „Ty hřebce veženeš do ohrady zde za zámek, a bude-li večer jen jediný scházet, ztratíš život.“ Nato šlehla každého koně bičikem a oni odběhli sami do ohrady. Byla to však krutá práce pro nového sluhu, neboť se mu hřebci rozutíkali, sotvaže ze vrat vyšli, a on by se jich zajisté nebyl dovolal, kdyby mu švagři nebyli přispěli. Na ty si v největší ouzlosti vzpomněl a hůlku honem do země strčil. V tom okamžení začalo slunce tak náramně krom ohrady pálit, že hřebci ještě, rádi do chladné ohrady pospíchali. Večer, když baba pro ně přišla, divila se velice, že jsou všickni pohromadě; neřekla ale Silomilovi ani slova.

Druhý den dovedla ho zase do stáje, kde stálo čtyřadvacet hřebců. „Ty hřebce veženeš opět do té ohrady, a bude-li večer jen jediný scházet, ztratíš život.“ Tak řekla čarodějnice k princovi; potom šlehla každého bičikem a oni utíkali jako vztekli do ohrady. Ale tenkrát byl Silomil chytřejší. Aby se mu nerozutíkali, vrazil hůlku hned do země. Tu začala taková vichřice fučet, že se jí koně ubránit nemohli a v ohradě zůstat museli. Večer, když je baba všechny našla, poručila sluhovi, by je do stáje vehnal; ale v srdci ji to náramně zlobilo. I přemýšlela, co by mu uložila na třetí den, by mu to nebylo možná vykonati.

Večer pozdě vyšel si princ z hradu ven. Tu ho potkal měsíc a řekl jemu: „Zítra budeš mít kousek perné práce, musíš podojit dvanáct divokých krav a z toho mléka lázeň pro čarodějnici přistrojit. Ona ti poručí, abys prve sám se vykoupal; učin to bez bázně. Teď jdi za hrad, a kde nejvíce záře moje svítí, tam najdeš zlatý bič, ten vykopej, dobře schovej, a když budeš mít krávy dojit, každou ním šlehni a uvidíš, že budou stát jako beránci; až pak odtud na koníku pojedeš, vykoupej ho v nejbližším rybníce a potom jeď pro svou nevěstu.“

Silomil poděkoval laskavému švagru a šel hned pro bič. Nedaleko za zámek svítil měsíc nejjasněji na jedno místo, kde vysoká lípa stála, tam tedy počal kopati a našel opravdu zlatý bič. I schoval ho dobře a šel spat. Časně ráno vzbudila ho čarodějnice a vedla na dvůr do chléva, kde bylo dvanáct krav, které jako divoké po chlévě střečkovaly a hrozně řvaly.

„Ty krávy musíš podojit a z toho mléka pro mne lázeň udělat,“ pravila baba a odešla.

Silomil vzal bič a každou krávu ním, šlehl. Všecky stály hned jako beránci a nechaly se dojit. Když mléko do žberu vliil, bylo tak horké, že se div nevařilo. Potom šel pro čarodějnici; ta se zlostí celá třásla a vyběhla na dvůr, aby se přesvědčila, je-li to pravda, neboť nemyslíla, že by byl Silomil v stavu divoké krávy udržet. Tam ale viděla, že učinil, jak mu byla přikázala. Strčila tedy prst do horkého mléka a pak řekla k princovi: „Nyní se v tom musíš vykoupat,“ myslíc, že se bude bát.

„Proč bych se nekoupal? Dříve však, než do lázně vlez, přiveď mi sem toho koníka, bych se přesvědčil, zdali ho také opravdu máš.“

Baba šla a za chvíli koně přivedla; byl ale tak umazaný a vyzáblý, že princ ani věřit nechtěl, že by ten kůň mohl býti nejrychlejší na světě. Vzal ho za uzdu, uvázal k sloupu a vlezl do lázně. Tu zavanul větřík a mléko zchladil, takže se Silomil směle koupati mohl. Když se vykoupal, byl sedmkrát krásnější než dříve, že se i ta zatvrdělá

duše do něho zamilovala. I pomyslíla si: Počkej, teď já do té lázně vlezu, a budu také sedmkrát krásnější a pak si toho hochy zde nechám. Řekla tedy Silomilovi: „Když jsi to všechno tak dobře vyvedl, tedy si toho koníka vezmi, ale dříve odtud neodcházej, až já se vykoupám.“ Když do lázně vlezla, počalo slunce tak náramně pálit, že se mléko v tu chvíli jedním klokotem vařilo, baba křičela a chtěla ven, ale nemohla pro slunce, které své paprsky tak mocně na ni opíralo, že se zdálo, jako by proudy plamenů ze všech stran pršely. I uvařila se dopola a dopola se upekla. Silomil nebyl ale tak hloupý, aby jí byl pomohl; jakmile do koupele vlezla, sedl na koně a úprkem z hradu uháněl.

Když přijel k nejbližšímu rybníku, slezl dolů a koně v něm vykoupal. A hle, jaká to změna - ten špinavý vyzáblý kůň byl bílý jako sníh a hladký jako aksamit; hřívka a ocas byly ze samých stříbrných nitek, které se jen leskly, nohy měl jako strunky a podkůvky z ryzího zlata, ušima stříhal a hlavou pyšně házel, že mu hřívka jako stříbrné třepení kolem krku poletovala. Tu teprv Silomil s radostí na něj skočil a dolinou uháněl, až jiskry za ním pršely.

Netrvalo to dlouho a Silomil octnul se v hradě ohnivého krále, kde svou nevěstu přikovanou viděl. Jak ho spatřila, prosila, aby rychle utekl, sice že ho král usmrtí; on ale vytáhla meč, řetěz přetl, milenkou vzal do náručí, a vsedla s ní na koně, ujížděl pryč. Král se díval právě z okna, když se mu stříbrohřívka přes cestu zakmitl; i poznal na něm prince s osvobozenou princeznou. Vztekem celý bez sebe letí na dvůr, vsedne na svého rychlého koně a chce je dohonit. Ale tenkrát se zmýlil! Stříbrohřívka byl již tak daleko před ním, že ho jen jako bílou holubičku viděti bylo; dáma král svého rychlouna bodal, ten nemohl z místa, neboť ještě k tomu všemu slunce tak pálilo, že se pot z něho jen lil. Král mu ale přece oddechu přát nechtěl. Tu se najednou strhne takový vicher, že krále i s koněm do povětří vznese, ním zatočí a nazpátek k ohnivému zámku jej žene, kde ho utrmáceného bez dechu srazí. I zařekl se král, že do své smrti silné princezně škodit nechce.

Zatím donesl stříbrohřívka pána a paní až do jejich zámku. S radostí je čeleď přivítala. Silomil tam ale nezůstal; druhý den sedl zase s milenkou na stříbrohřívku a ten je donesl k jeho rodičům. Ubozí mysleli, že je syn jejich dávno mrtev, neboť o něm ani sluchu nebylo. Jaké bylo potěšení jejich, když svého jedináčka mnohem krásnějšího a s tak sličnou nevěstou zase spatřili, to si každý snadno pomyslit může. Na svatbu, kterou hlučně a skvostně slavili, přišli také větrník, slunečník a měsíčník se svými ženami, kterým Silomil za jejich služby srdečně děkoval. Po svatbě jeli mladí manželé zase nazpátek do svého zámku, kde spokojeně živi byli. Stříbrohřívka se měl dobře, a ještě vnuci krále Silomila si jeho stříbrnou hřívku rádi zahrávali a na něm jezdili.